

# Kwartalnik Badań Koniunktury

Nr 3/2024

Autorzy opracowania: Katarzyna Dębowska, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Andrzej Kubisiak, Jędrzej Lubasiński, Anna Szymańska,  
Aleksandra Wejt-Knyżewska, Katarzyna Zybortowicz



Polski  
Instytut  
Ekonomiczny

# SPIS TREŚCI

1. MIK – komponenty i konstrukcja
2. Wartości MIK – pomiary z III kwartału 2024 r.
3. Wyniki badań ankietowych przedsiębiorstw –  
pomiary z III kwartału 2024 r.
4. Aneks 1: Metodyka badań

# Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) - komponenty



**MIK to syntetyczna miara  
znormalizowanych wskaźników prostych**

Poszczególne komponenty nawiązują do pytań w ankiecie, a zagregowane odpowiedzi służą do wyznaczenia wskaźników prostych dotyczących: wartości sprzedaży, nowych zamówień, zatrudnienia, wynagrodzenia, mocy produkcyjnych, inwestycji, płynności finansowej przedsiębiorstw.

# Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) – sposób wyznaczania

## Krok 1.

Wyznaczenie struktury odpowiedzi pozytywnych, neutralnych i negatywnych dla każdego komponentu MIK w każdej warstwie próby badawczej (lustró koniunktury)

## Krok 2.

Wyznaczenie dla poszczególnych komponentów różnic pomiędzy pozytywnymi i negatywnymi wskazaniami (saldo odpowiedzi) w każdej warstwie próby badawczej

## Krok 3.

Przeważenie wskaźników prostych wagami nawiązującymi do przychodów netto z całokształtu działalności przedsiębiorstw w danej warstwie

## Krok 4.

Normalizacja wskaźników prostych i wyznaczenie miary syntetycznej dla każdej z warstw

## Krok 5.

Obliczenie MIK jako średniej arytmetycznej dla miary syntetycznej

## Krok 6.

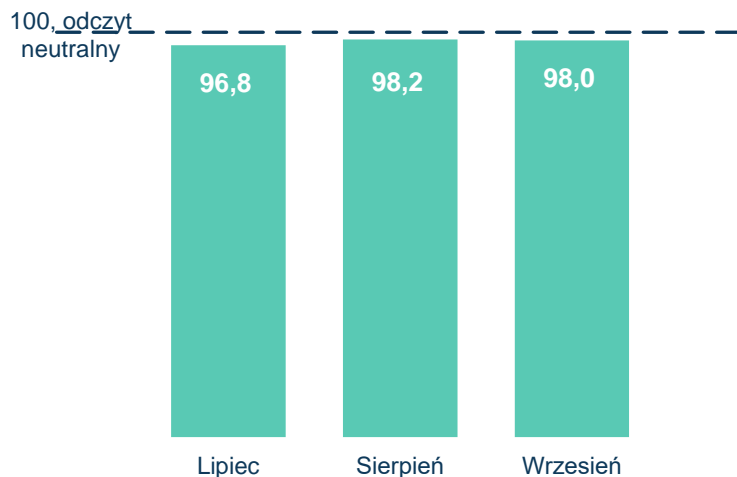
Korekta sezonowa i wyznaczenie trendów dla MIK oraz poszczególnych komponentów

100 – punkt odniesienia, odczyt neutralny

<0;200> - przedział wartości MIK

Warstwę stanowi grupa przedsiębiorstw o tej samej wielkości (liczba zatrudnionych) i z tej samej branży.

## MIK – comiesięczne zestawienie



### 98,0 pkt. wyniósł wrześniowy MIK

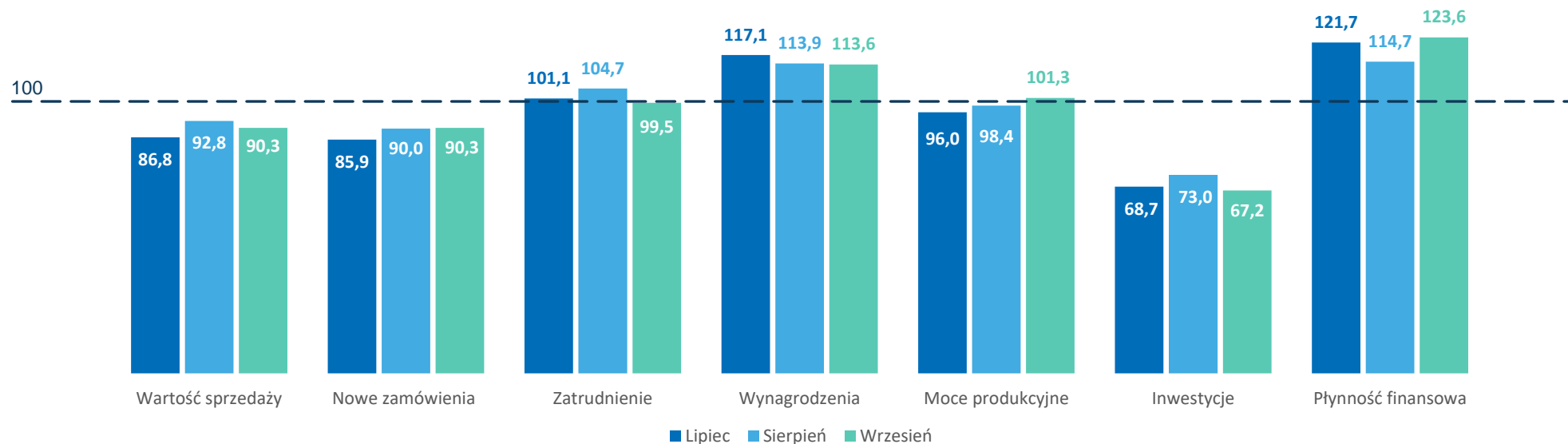
Miesięczny Indeks Koniunktury we wrześniu obniżył się o 0,2 pkt. względem poprzedniego miesiąca. W trzecim kwartale najniższy odczyt zanotowano w lipcu. W porównaniu z poprzednim kwartałem obserwowana jest pogorszenie nastrojów przedsiębiorców.

Wrześniowy MIK wskazuje na pogorszenie nastrojów wśród przedsiębiorstw i oznacza przewagę nastrojów negatywnych nad pozytywnymi. Przewaga ta utrzymywała się we wszystkich miesiącach trzeciego kwartału. W trzecim kwartale największą barierę prowadzenia biznesu stanowiły rosnące koszty pracownicze.

## MIK – według komponentów

### Nastroje negatywne przeważały w trzech na siedem badanych komponentów

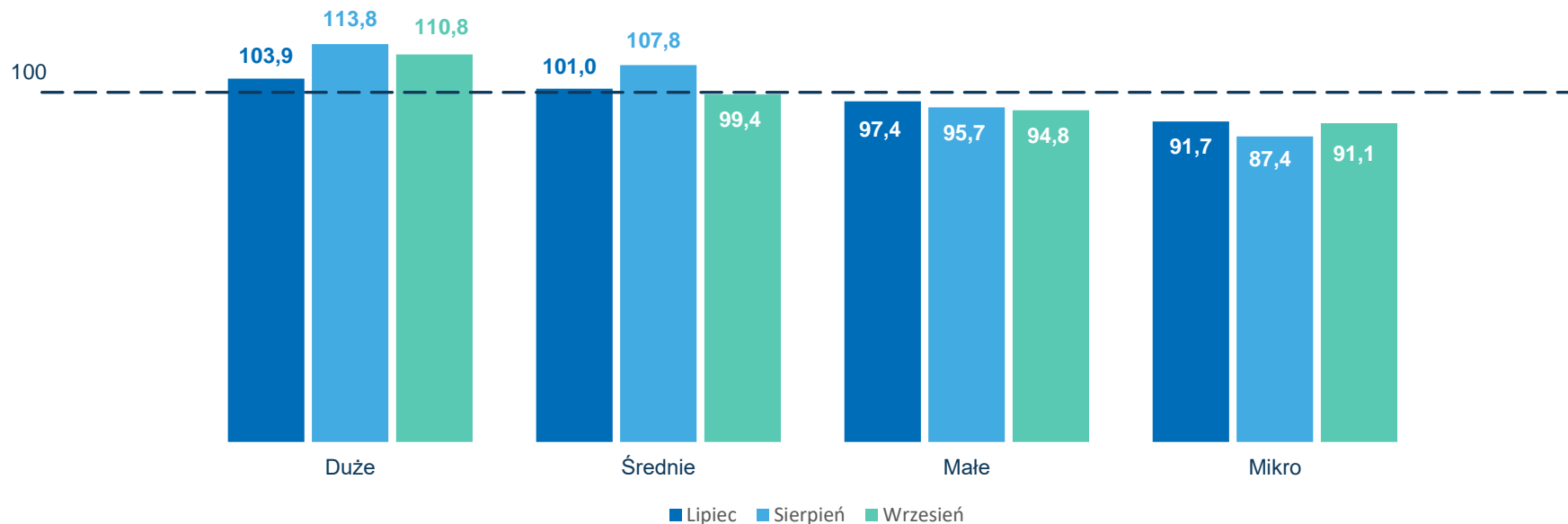
W ostatnim kwartale trzy (wartość sprzedaży, nowe zamówienia i inwestycje) na siedem wskaźników osiągały wartości poniżej poziomu neutralnego (100,0 pkt.) przez wszystkie trzy miesiące. Natomiast dwa inne komponenty, czyli wynagrodzenia i płynność finansowa osiągały przez cały kwartał poziomy wyższe od neutralnego. Najwyższą wartość osiągnął indeks płynności finansowej, który we wrześniu wzrósł do 123,6 pkt. Na stabilnie wysokim poziomie utrzymywał się też indeks wynagrodzeń. Komponent zatrudnienia zmniejszył się we wrześniu o 5,2 pkt. i osiągnął wartość poniżej poziomu neutralnego, natomiast komponent mocy produkcyjnych wzrósł o 2,9 pkt. do wartości powyżej poziomu neutralnego.



# MIK – według wielkości przedsiębiorstw

## Nastroje negatywne przeważają w małych i mikrofirmach

Przez cały trzeci kwartał jedynie duże firmy osiągały poziom MIK powyżej neutralnego. We wrześniu wyniki średnich firm spadły aż o 8,8 pkt. osiągając wartości poniżej poziomu neutralnego. Najgorzej prezentowały się mikrofirmy, w których przez cały trzeci kwartał panowały nastroje pesymistyczne, a odczyty MIK były najniższe.

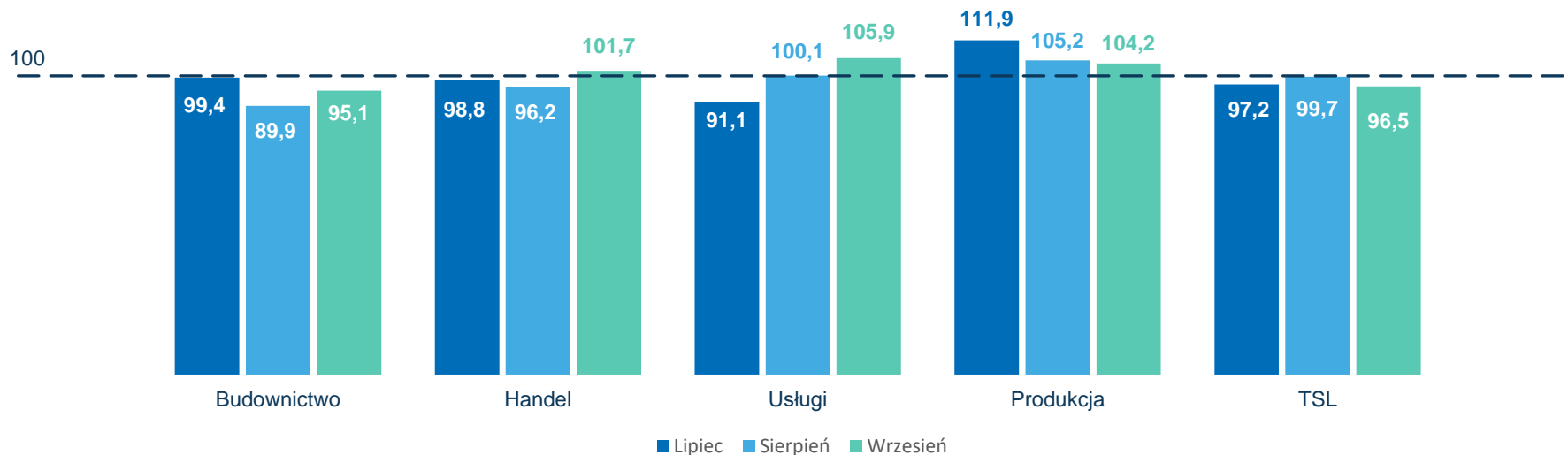




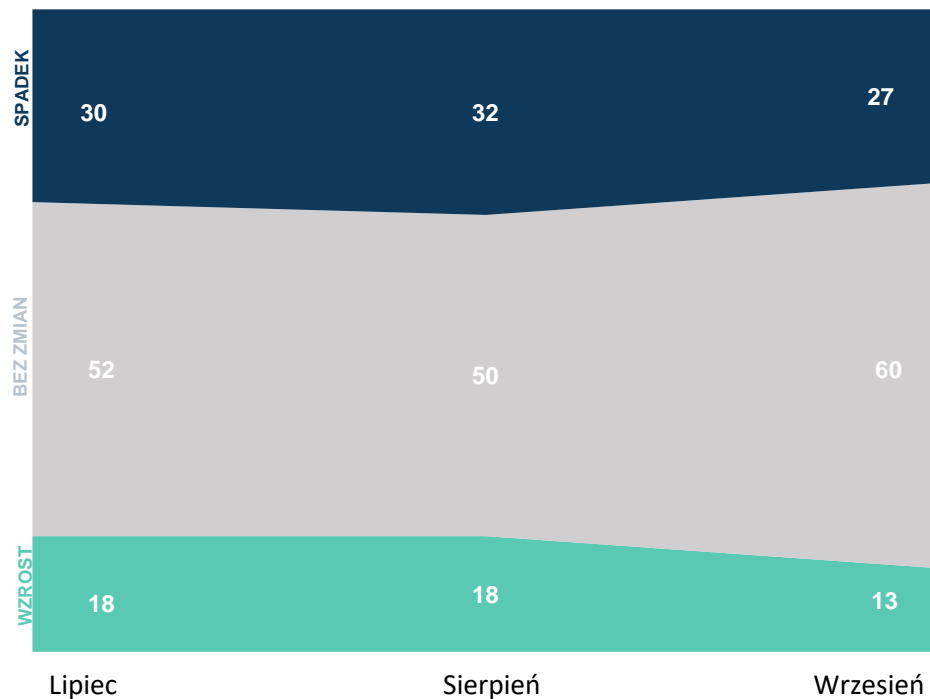
## MIK – według branż

### W trzecim kwartale przewagę nastrojów pozytywnych widać w produkcji

Przez cały trzeci kwartał nastroje pozytywne przeważały nad negatywnymi jedynie w produkcji, choć ta branża notowała z miesiąca na miesiąc coraz niższe odczyty MIK. We wrześniu przedsiębiorstwa handlowe i usługowe odnotowały wzrost MIK do poziomu powyżej neutralnego. Polepszyły się też nastroje w budownictwie, ale nadal utrzymała się przewaga nastrojów negatywnych nad pozytywnymi. W branżach TSL i budowlanej przez cały trzeci kwartał przeważały nastroje negatywne, w sierpniu i we wrześniu w budownictwie panowały najgorsze nastroje w porównaniu z innymi branżami.



## Zmiany łącznej wartości sprzedaży w III kw. 2024 r.

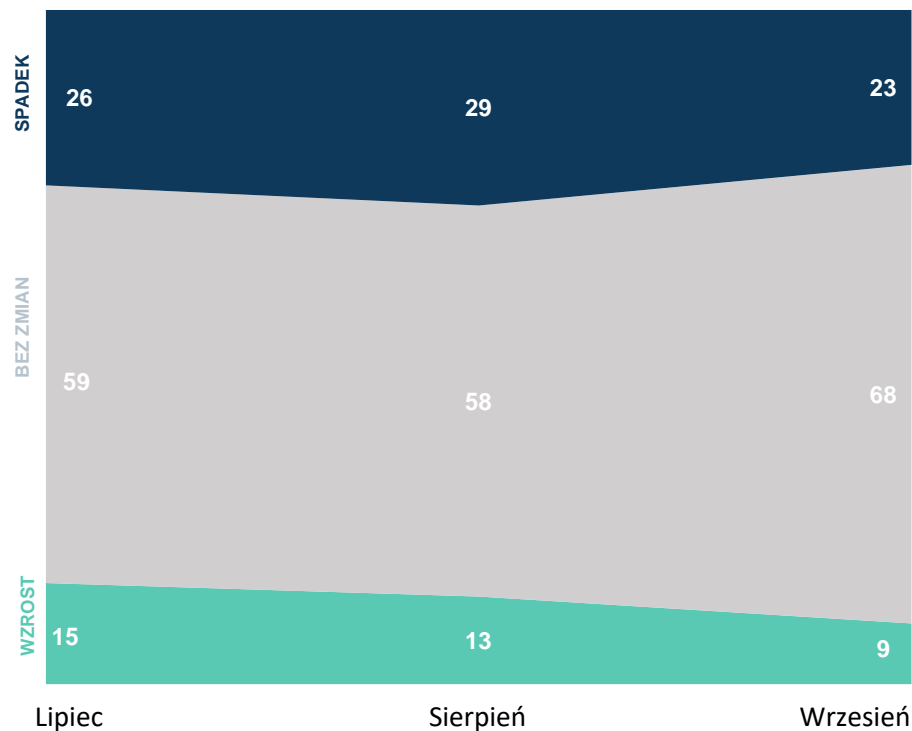


### W trzecim kwartale więcej firm wskazywało na spadek niż wzrost sprzedaży

We wrześniu 27 proc. firm wskazało na spadek wartości sprzedaży m/m, a jedynie 13 proc. na wzrost. W ciągu trzeciego kwartału udział firm wskazujących spadki sprzedaży utrzymywał się na podobnym poziomie – ok. 3 na 10 firm. Na koniec kwartału w porównaniu z jego początkiem nieco zmniejszył się udział firm deklarujących wzrost wartości sprzedaży – o 5 pkt. proc.

Większość firm w III kwartale 2024 r. deklarowała brak zmian wartości sprzedaży.

## Zmiana liczby nowych zamówień w III kw. 2024 r.

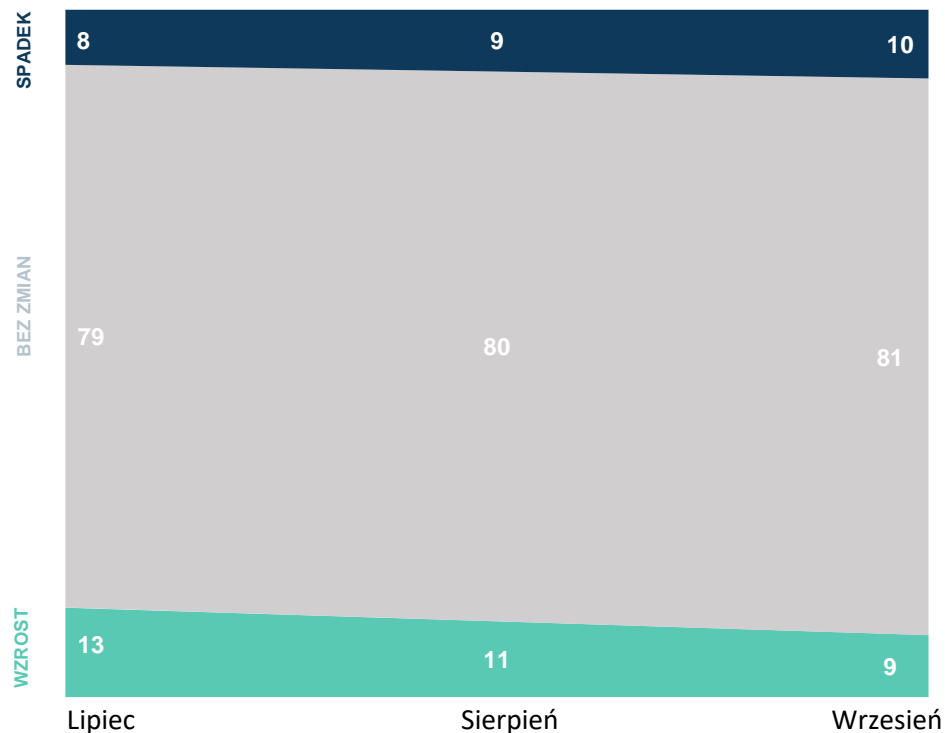


### Zmiana liczby nowych zamówień koreluje ze zmianami wartości sprzedaży

We wrześniu widać znaczną przewagę firm ze spadkiem liczby nowych zamówień nad firmami z jej wzrostem. Przez cały trzeci kwartał udział firm wskazujących na wzrost liczby nowych zamówień zmniejszał się z miesiąca na miesiąc. Jednocześnie prawie 7 na 10 firm zadeklarowało, że liczba nowych zamówień pozostała bez zmian.

Oceny zmian liczby nowych zamówień są podobne do ocen zmian wartości sprzedaży.

## Planowane zatrudnienie na najbliższe trzy miesiące

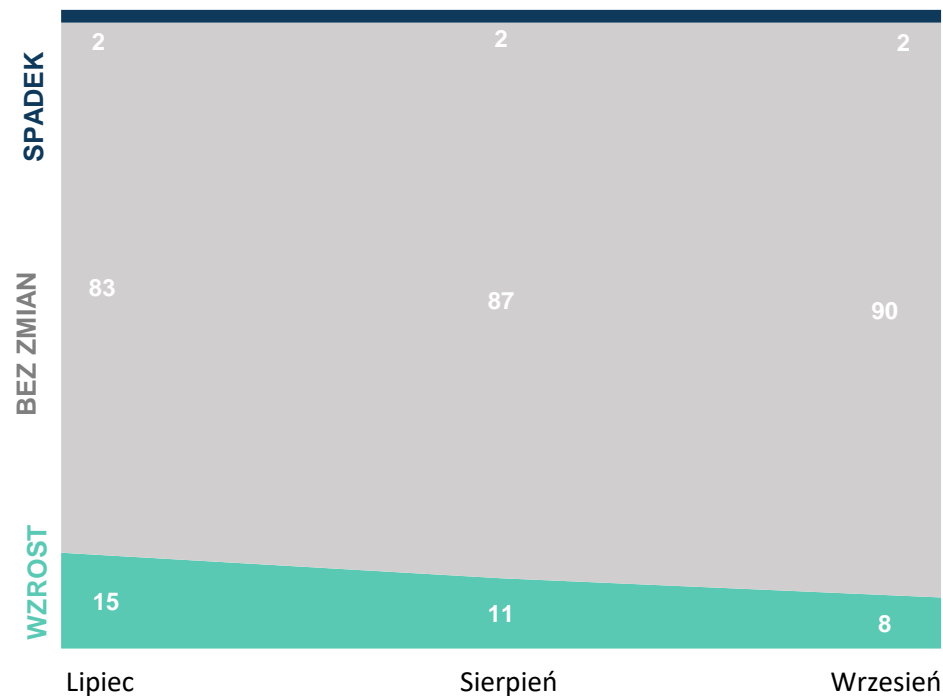


### Sytuacja na rynku pracy jest stabilna

W trzecim kwartale zdecydowana większość firm (aż 80 proc.) deklaruje utrzymanie poziomu zatrudnienia. Udział firm, które planują zmniejszenie zatrudnienia we wrześniu lekko przewyższał udział przedsiębiorstw, którzy planują zatrudnienie nowych pracowników.

Można się spodziewać, że sytuacja na rynku pracy nie ulegnie dużym zmianom. Prawdopodobnie przedsiębiorcy nie planują drastycznych cięć zatrudnienia, ani zwiększania poziomu zatrudnienia.

## Planowane wynagrodzenie na najbliższe trzy miesiące

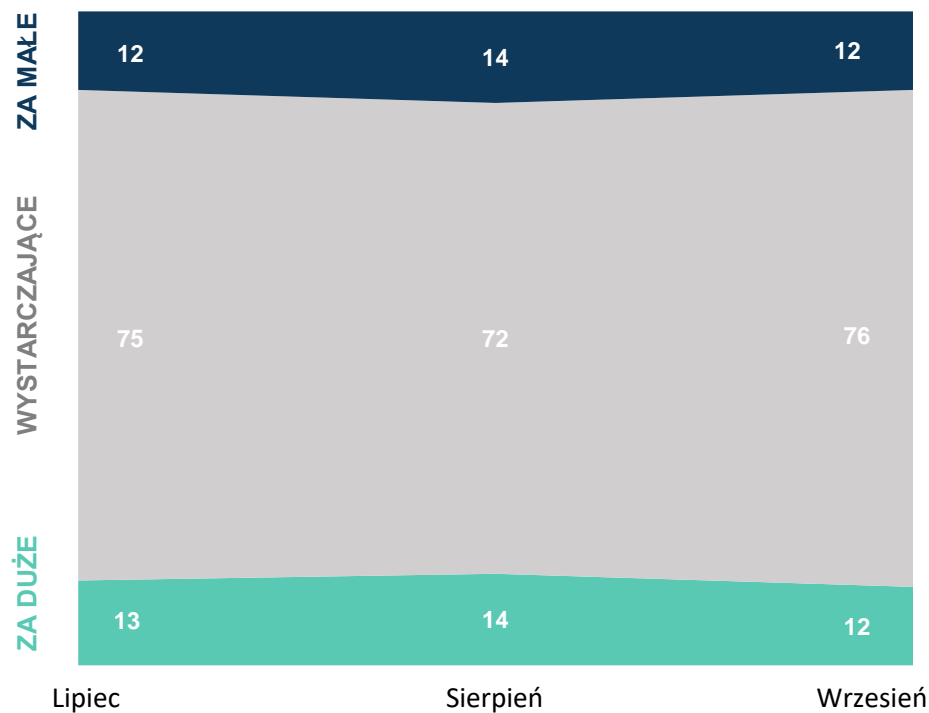


**Zdecydowanie więcej firm chce podnosić niż zmniejszać wynagrodzenia pracowników**

W trzecim kwartale udział firm, które planowały podwyżki zmniejszył się z 15 proc. w lipcu do 8 proc. we wrześniu. Jednocześnie firmy nie planują obniżek wynagrodzeń – takie plany w III kw. miało jedynie 2 proc. firm. Przewaga firm planujących podwyżki nad obniżkami jest mniejsza niż w drugim kwartale.

Udział firm planujących podwyżki na kolejne trzy miesiące był najwyższy na początku kwartału w związku z podwyżką płacy minimalnej od lipca 2024 r.

## Ocena stanu mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc

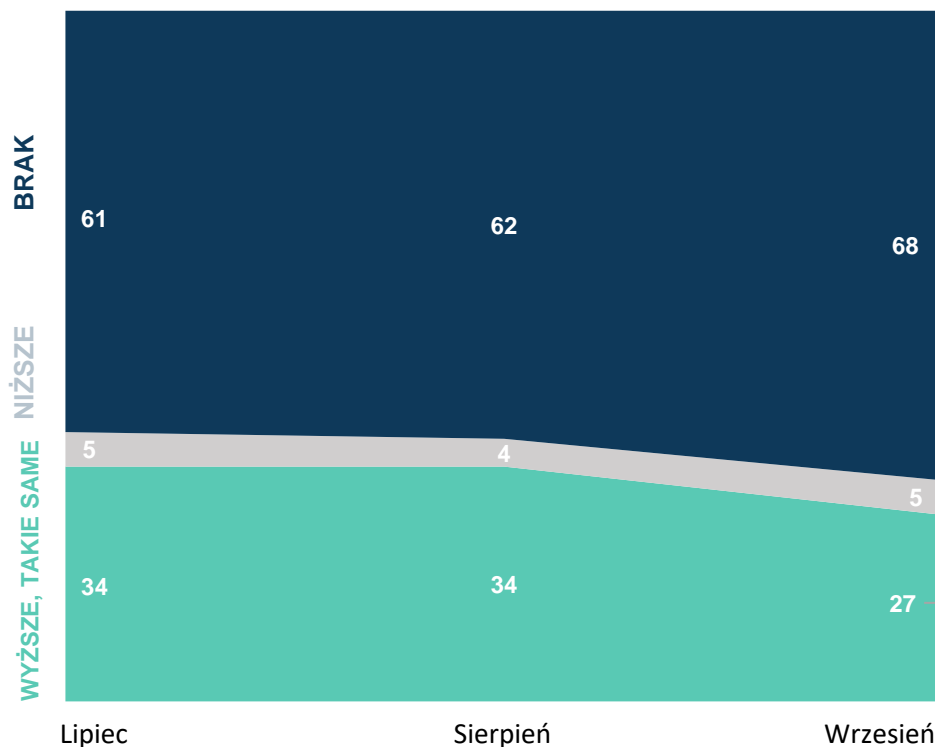


### Większość przedsiębiorstw ma wystarczające moce produkcyjne

Przez cały trzeci kwartał ok. 3/4 proc. firm deklarowało posiadanie wystarczających mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc. We wrześniu lekko zmniejszył się udział firm deklarujących posiadanie zbyt małych i zbyt dużych mocy produkcyjnych.

Pod koniec kwartału tyle samo firm deklarowało posiadanie zbyt małych i zbyt dużych mocy produkcyjnych.

## Wydatki inwestycyjne firm

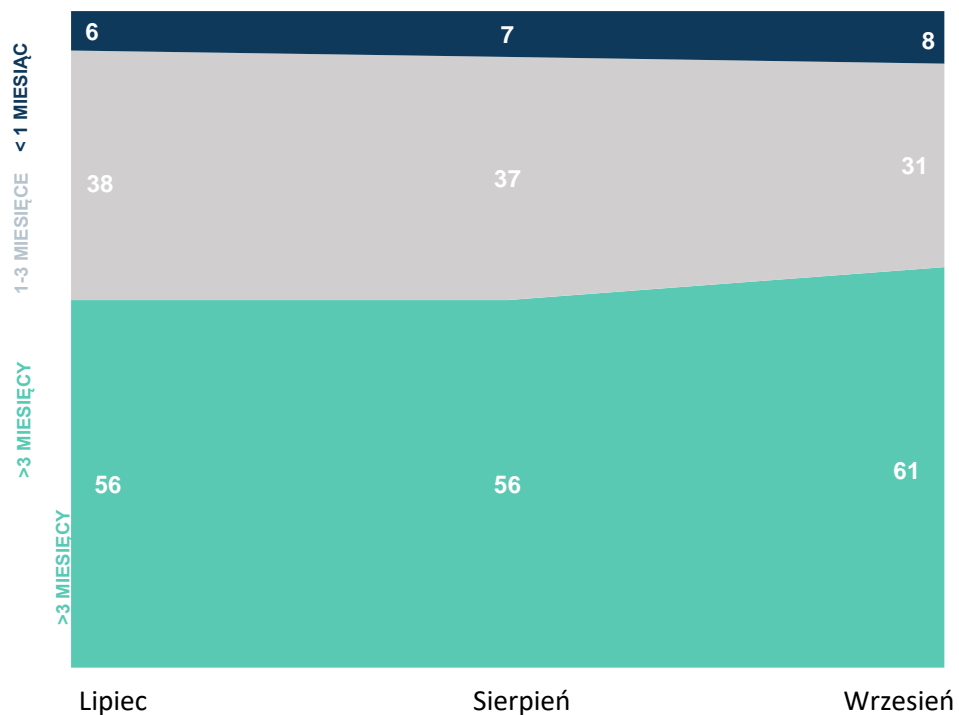


### Prawie 7 na 10 polskich firm nie ponosi wydatków inwestycyjnych

Udział firm, które nie poniosły żadnych wydatków inwestycyjnych w trzecim kwartale zwiększył się z poziomu 61 proc. w lipcu do 68 proc. we wrześniu. Udział firm, które zmniejszyły swoje wydatki inwestycyjne utrzymywał się przez cały kwartał na stabilnym poziomie 4-5 proc. We wrześniu udział firm zwiększających lub utrzymujących taki sam poziom inwestycji zmniejszył się aż o 7 pkt. proc. m/m do poziomu 27 proc.

Niepokój budzi rosnący odsetek firm deklarujących brak wydatków inwestycyjnych. Patrząc na utrzymujące się bariery prowadzenia biznesu w postaci rosnących kosztów pracy, niepewności gospodarczej i rosnących cen energii można się spodziewać, że poziom wskazań na wydatki inwestycyjne raczej nie poprawi się znacząco w najbliższym czasie.

## Ocena płynności finansowej firmy



### Płynność finansowa firm pozostaje stabilna

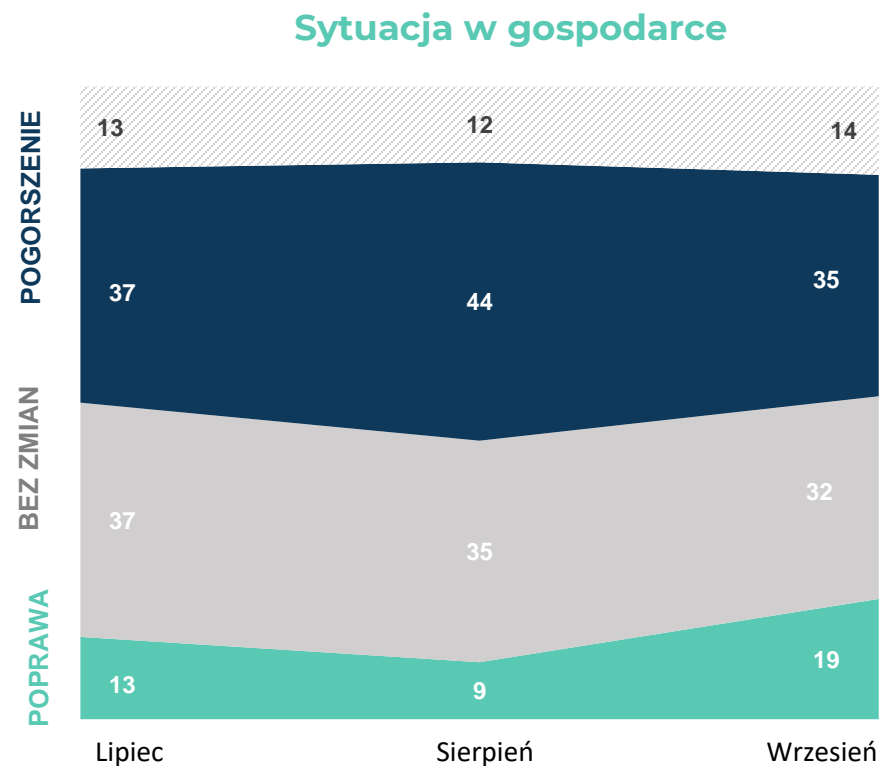
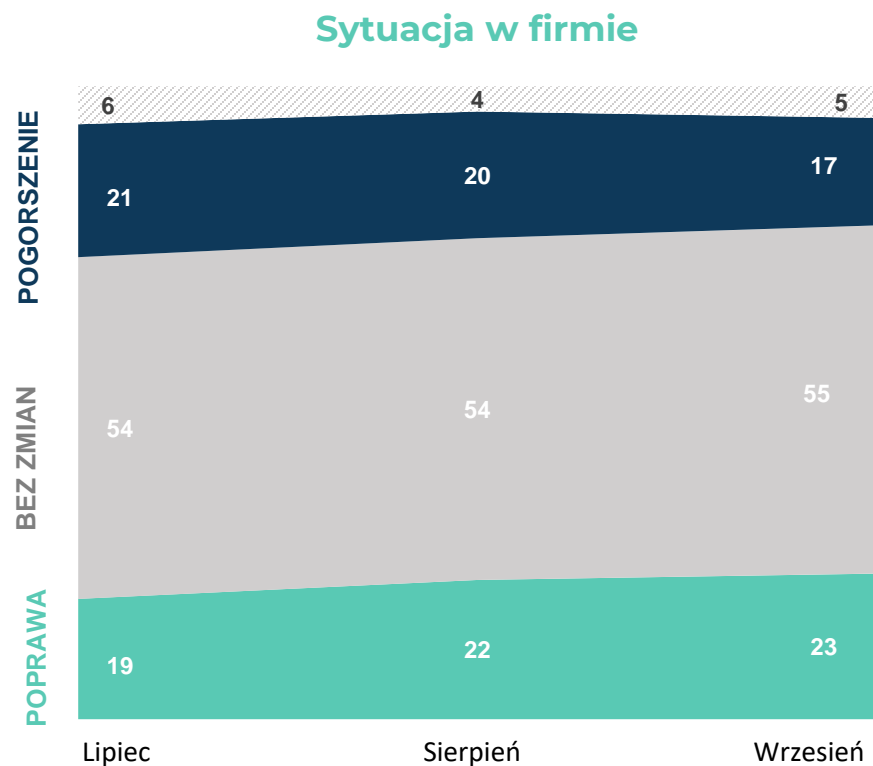
Na koniec trzeciego kwartału 2024 r. 6 na 10 firm deklaruje, że posiada środki umożliwiające funkcjonowanie powyżej 3 miesięcy. We wrześniu 31 proc. przedsiębiorstw deklarowało, że dysponuje środkami wystarczającymi na funkcjonowanie od jednego do trzech miesięcy. Przez cały kwartał odsetek firm, które nie miały środków nawet na miesiąc działalności wynosił 6-8 proc.

W porównaniu z drugim kwartałem 2024 r. nieznacznie wzrósł udział przedsiębiorców, którzy mieli środki na kontynuację działalności przez mniej niż przez miesiąc.



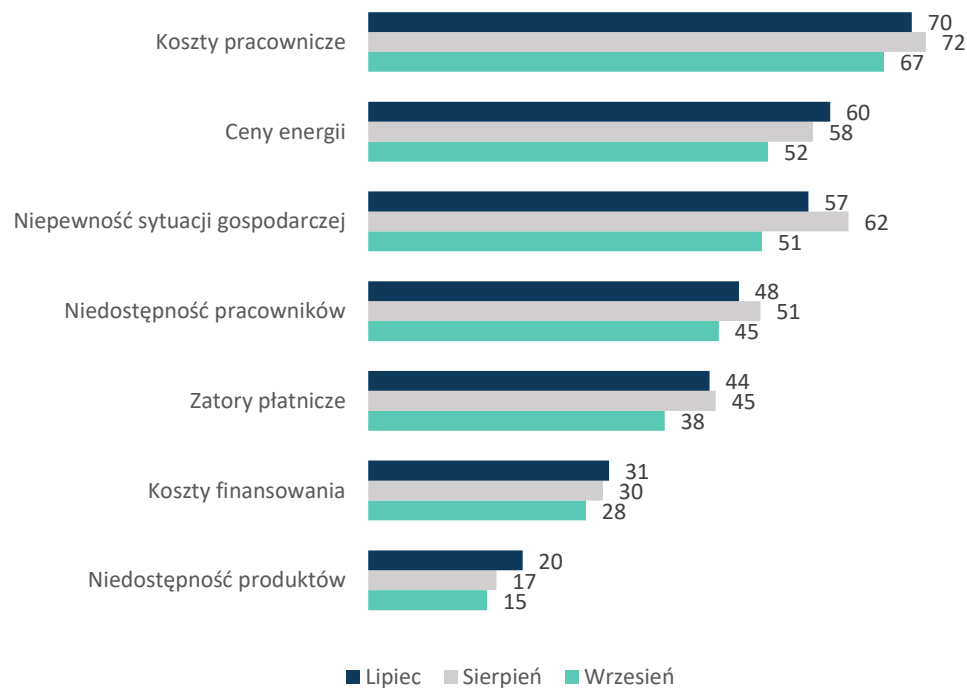
# Sytuacja w firmie i w gospodarce

Źródło: PIE badania przedsiębiorstw: VII – 01.07.2024, VIII – 01.08.2024, IX – 02.09.2024.



Firmy lepiej postrzegają przyszłość swojej firmy niż sytuacji gospodarczej w kraju. Pod koniec trzeciego kwartału 23 proc. firm spodziewała się poprawy swojej sytuacji, a 17 proc. jej pogorszenia. Zmian na lepsze w gospodarce spodziewa się 19 proc. firm, wyraźnie więcej obawia się zmian na gorsze (35 proc.). Aż 14 proc. firm uważa natomiast, że przyszła sytuacja gospodarcza kraju jest trudna do przewidzenia.

## Znaczenie barier działalności



### Największą barierą są rosnące koszty pracownicze

W III kw. 2024 r. barierą prowadzenia biznesu najczęściej wskazywaną przez przedsiębiorców były rosnące koszty pracownicze (ok 70 proc. wskazań). Ponadto ponad połowa firm skarżyła się na wysokie ceny energii oraz niepewność sytuacji gospodarczej. W sierpniu nieco więcej niż połowa firm skarżyła się też na niedostępność pracowników.

Podobnie jak w drugim kwartale 2024 r. koszty pracownicze, ceny energii oraz niepewność sytuacji gospodarczej były barierami prowadzenia biznesu najczęściej wskazywanymi przez przedsiębiorców.

**Od czterech miesięcy wśród polskich przedsiębiorców nastroje negatywne przeważają nad pozytywnymi, co pokazują odczyty MIK z kolejnych miesięcy.** Na malejące wartości odczytów w dużym stopniu wpływa utrzymująca się przewaga firm ze spadkami sprzedaży i nowych zamówień nad notującymi ich wzrosty. Co więcej, prawie 7 na 10 przedsiębiorstw deklaruje brak inwestycji w aktywa materialne i niematerialne. Być może jest to spowodowane niepewnością sytuacji gospodarczej wskazywaną przez połowę firm jako ważną lub bardzo ważną barierą prowadzenia działalności. Firmy nie narzekają jednak na brak środków finansowych – aż 61 proc. z nich posiada środki pozwalające na funkcjonowanie dłużej niż 3 miesiące.

**W porównaniu z poprzednimi miesiącami wyraźnie zmniejszyły się wartości odczytów dotyczących zatrudnienia i wynagrodzeń.** Zdecydowana większość firm nie planuje zmian w liczbie zatrudnionych. Jednocześnie po dwóch tegorocznych podwyżkach płacy minimalnej zmniejszyła się skłonność pracodawców do dalszego podwyższania wynagrodzeń. Od początku roku rosnące koszty pracownicze pozostają główną barierą prowadzenia działalności gospodarczej. W najnowszym badaniu aż 2/3 przedsiębiorców zadeklarowało, że jest to dla nich ważna lub bardzo ważna bariera prowadzenia biznesu.

**Mimo wszystko firmy z optymizmem patrzą w przyszłość. Po raz pierwszy od trzech miesięcy więcej podmiotów oczekuje poprawy niż pogorszenia swojej sytuacji w najbliższych miesiącach.** Jednocześnie polepszyły się oczekiwania dotyczące przyszłej sytuacji gospodarczej w kraju, choć nadal przedsiębiorstwa spodziewające się jej pogorszenia przeważają nad oczekującymi poprawy. W branży produkcyjnej utrzymuje się przewaga nastrojów pozytywnych nad negatywnymi, co znalazło odbicie w rosnącym odczycie PMI dla polskiego przemysłu. Przewagę nastrojów negatywnych przez cały trzeci kwartał notowało niestety budownictwo i branża TSL. W kolejnych miesiącach może nastąpić polepszenie sytuacji w sektorze przedsiębiorstw – rosnąca konsumpcja towarów i usług powinna wpłynąć na zwiększenie popytu na produkty i usługi przedsiębiorstw. Zwiększająca się konsumpcja łącznie z funduszami z Krajowego Planu Odbudowy i Funduszu Spójności może też w kolejnych miesiącach wpłynąć na zwiększenie inwestycji polskich przedsiębiorstw.

Anna Szymańska

Zespół Foresightu Gospodarczego PIE

## Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw - Metodyka badań

### Główne punkty metodyki badań:

- Wszystkie prezentowane dane zostały opracowane na podstawie badań przedsiębiorstw realizowanych na początku każdego miesiąca od stycznia 2021 r. na zlecenie PIE.
- Przeprowadzenie comiesięcznych badań ankietowych przy użyciu techniki CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) na losowo-kwotowej próbie 500 przedsiębiorstw, w 4 kategoriach wielkości i 5 sektorach branżowych.
- Wnioskowanie o populacji polskich przedsiębiorstw przy poziomie ufności 0,95 z błędem szacunku 4%.
- Prezentowane dane otrzymano za pomocą dekompozycji i korekcji sezonowej metodą Census X-11.
- Pomiar w pierwszym tygodniu każdego miesiąca.
- Wyniki podawane publicznie przez PIE w drugim tygodniu miesiąca, ok. 10 dnia każdego miesiąca.



**Polski Instytut Ekonomiczny** to publiczny think tank gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.